

Škofja Loka, 21. 11. 2017

SLAVNOSTNI NAGOVOR NA AKADEMIJI OB 80-LETNICI DELOVANJA MUZEJSKEGA DRUŠTVA ŠKOFJA LOKA

Dragi člani in članice Muzejskega društva Škofja Loka, cenjeni gostje, spoštovane Ločanke in Ločani ter vsi navzoči,

Osemdeseta leta v življenju človeka praviloma pomenijo zaton fizičnih moči, izraze hvaležnosti za vse radosti in bridkosti življenja ter počasno pripravljanje na odhod s tega sveta. Osemdeset let v delovanju društva pa je še vedno v znamenju mladostne vihrovosti, zrelosti odraslih in modrosti starejših, ki jih v društvo prinašajo odborniki in člani vseh generacij. Znameniti člani loškega »Profesorskega ceha« so pred osemdeset in več leti posejali seme domoznanstva in domoljubja, ki skozi celotno obdobje rojeva trideseteren, šestdeseteren, stoteren sad po loškem in tudi širšem slovenskem ter mednarodnem prostoru.

Po prvem poletnem srečanju loških profesorjev leta 1930, so leta 1936 pripravili odmevno obrtno-industrijsko razstavo v Škofji Loki, ki jo je po skoraj 170. letih še dodatno povečala odrska uprizoritev *Škofjeloškega pasijona* v predelavi in režiji dr. Tineta Debeljaka. Loški profesorji so začutili, da je potrebno v Škofji Loki ustanoviti muzej, ki bo skrbel za ohranjanje bogate loške kulturne dediščine. S tem namenom so leta 1937 ustanovili Muzejsko društvo, ki je že leta 1939 ustanovilo Loški muzej s prvimi zbirkami v stavbi starega Rotovža na Mestnem trgu.

Več o začetnem delovanju društva ter življenju in delu prvih članov profesorskega ceha boste lahko prebrali v knjigi z naslovom *ZA NAŠO STVAR*, katere vsebino bo v nadaljevanju večera podrobneje predstavila podpredsednica društva Helena Janežič. »ZA NAŠO STVAR« so bile namreč besede, ki so dr. Pavleta Blaznika ter profesorske kolege in člane društva povezovale ob njihovem delovanju.

Začetni zagon profesorjev je zaustavila vihra druge svetovne vojne, a skrb za domoznanstvo se je nadaljevala že kmalu po njenem koncu. Muzej in Arhiv sta se z leti preoblikovala v samostojni strokovni ustanovi, Muzejsko društvo pa je še naprej združevalo ljudi, ki z veseljem ohranjajo in negujejo kulturno dediščino ter vrednote domoznanstva in domoljubja. Leta 1954 so na pobudo dr. Branka Berčiča pričeli

izhajati *Loški razgledi*, ki so danes slovenski domoznanski zbornik z najdaljšo tradicijo rednega izhajanja. Ob tisočletnici Škofje Loke so »podnunci« pripravili temeljne loške knjige: dr. Pavle Blaznik zgodovinsko *Škofja Loka in loško gospostvo*, profesor France Planina zemljepisno *Škofja Loka s Poljansko in Selško dolino*, dr. Tine Debeljak pa knjigo *Moja rast*, spomine profesorja Ivana Dolenca, pobudnika profesorskega ceha, ki je izšla v daljnem Buenos Airesu. Njihov kolega dr. France Koblar pa je izdal faksimile Škofjeloškega pasijona. Mladostni prijatelji so uresničili svoje sanje, ki so jih trajno zapisale v naš spomin.

Publicistično dejavnost društva je leta 1977 nadgradila zbirka *Vodniki*, v kateri je izšla prva knjižica *Lubnik*. V zbirki je bilo doslej izdanih 11. naslovov. Leta 1988 je izšla prva knjiga v zbirki *Doneski Prenova starega mestnega jedra Škofje Loke*. V zbirki Doneski je bilo doslej izdanih 37. naslovov, knjiga *Za našo stvar* je osemintrideseta. Iz te zbirke so na pobudo in ob urednikovanju Alojzija Pavla Florjančiča izšli *Pasijonski doneski*, ki med nas prinašajo besedila o Škofjeloškem in tudi drugih slovenskih ter mednarodnih pasijonih. Revija je dodaten vzgib pridobila tudi po vpisu *Škofjeloškega pasijona* na UNESCOV reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, ki se je zgodil pred slabim letom dni 1. decembra 2016 v Adis Abebi.

Društvo je pred drugo svetovno vojno pripravljalo *Loške večere*, ki so se na pobudo Vincencija Demšarja v osemdesetih letih prejšnjega stoletja preimenovali v *Blaznikove večere*, v spomin na prvega in dolgoletnega predsednika. Društvo je priložnostno pripravilo tudi razstave, med katerimi je bila nedvomno najbolj odmevna razstava *ČLOVEK, GLEJ*, ki smo jo skupaj z drugimi organizatorji pripravili v opuščnem nunskem samostanu leta 2015 ob 70-letnici konca druge svetovne vojne in v spomin na povojne poboje. Med člani so v zadnjih letih ponovno zelo priljubljeni društveni izleti, ki nas vedno popeljejo v zanimive kraje ter utrjujejo naše medsebojne vezi.

Dosedanji predsedniki in odborniki društva so se pri svojem delu nedvomno trudili uresničevati misel, ki jo je dr. Blaznik povedal na ustanovnem srečanju 23. julija 1937: »Društvo ne bo smelo biti odvisno od političnega položaja v vodstvu občine, ampak bo to strokovno-znanstveno združenje, ki bo svoje člane zbiral med izobraženci v škofjeloškem okraju.« Muzejsko društvo Škofja Loka je v dosedanjem delovanju preraslo poslanstvo muzejskih društev in zelo se strinjam z mislijo, da je na Loškem prevzelo vlogo Akademije znanosti in umetnosti, združenja vseh ljudi, ki so ponosni na rodne kraje in jih želijo še bolje spoznati. To je še zlasti pomembno v sedanjih časih globalne odprtosti in sodelovanja, ki prinaša srečevanja in preseljevanja ljudi z vseh koncev svetovne oble. V stikih z drugimi se bomo bolje počutili, če bomo vedeli od kod prihajamo ter katere vrednote so nam predniki vgradili v naše misli in srca.

Največ članov je društvo imelo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko jih je v društvenih evidencah zabeleženih okrog 1.500, zadnje desetletje pa se število

članov giblje okrog 300. O delovanju društva redno pišemo v *Loških razgledih*, naše delo pa najlažje spremljate na spletni strani www.mdloka.si, kjer najdete tudi pristopno izjavo. Pristrčno vabljeni, da se nam pridružite!

Društvo je za svoje delovanje prejelo mnoga priznanja, med njimi ob petdesetletnici delovanja leta 1987 Red zaslug za narod s srebrnimi žarki, ki ga je društvu podelilo predsedstvo takratne države SFR Jugoslavije. Zanimivo je, da društvo v samostojni državi Sloveniji še ni prejelo pomembnejšega priznanja. Prav zato so loške in državne kulturne ustanove ter posamezniki letos predlagali, da bi društvo prejelo Zlati grb Občine Škofja Loka. A večina občinskih svetnikov v Komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja je presodila, da društvo, predvsem zaradi ukvarjanja s »polpreteklo zgodovino«, priznanja ne zasluži.

Odločitev občinskih svetnikov je močno odmevala v javnosti, svoje začudenje so med drugim zapisali častna občanka dr. Aleksandra Kornhauser Fraser, častni občan Ivan Oman ter ddr. Marija Stanonik. Dr. Luka Vidmar je v uvodniku revije SLO septembra 2017 med drugim zapisal: *»Vsaka oblast in prevladujoča ideologija skušata zgodovino čim bolj navezati nase, bodisi odkrito, na primer s cenzuro, bodisi prikrito, na primer z nagradami. Muzejsko društvo Škofja Loka za opravljanje svojega poslanstva ne potrebuje Zlatega grba Občine Škofja Loka, še manj njenih navodil, kako naj raziskuje in predstavlja preteklost. Njegova prizadevanja bodo ne glede na to priznanje pripomogla k temu, da bo sonce Resnice svetilo še močnejše in vsaj z nekaj žarki obsijalo tudi tiste, ki se težje spoprijemajo s kompleksno podobo preteklosti – škofjeloškega območja, Slovenije in sveta.«*

Tudi v izvršnem odboru Muzejskega društva Škofja Loka smo bili nad odločitvijo občinskih svetnikov razočarani, saj menimo, da zanika dolgoletno uspešno delovanje društva, ki je in še pušča pomemben pečat v loškem pa tudi širšem slovenskem prostoru. Res je, da je delovanje društva v zadnjih letih usmerjeno tudi v drugačne vsebine, kot so bile v ospredju v času komunizma, a pri našem delovanju nas jasno vodi misel dr. Andreja Gosarja, ki jo je zapisal leta 1943:

*»Naša vnema za resnico in pravico
mora biti brezpogojna,
se ne sme ravnati po tem,
kaj nam je v prid ali kaj v škodo.
Biti mora popolnoma neodvisna
od kakršnih koli osebnih ali skupinskih,
na primer rodbinskih, stanovskih,
strankarskih in drugih takih
kolektivnih interesov in koristi.«*

Strokovno ukvarjanje z zgodovino je eno od osnovnih poslanstev našega društva, ne glede na včasih različne poglede na zgodovinska dejstva. Zgodovinska krajina je prostor, ki se ves čas dopolnjuje z novimi odkritji in vemo, da so bila nekatera dejstva

v preteklosti prikrita in zamolčana. Zato je naša poklicanost govoriti o vseh vidikih zgodovine še toliko večja.

Od današnji slavnostni akademiji ob 80-letnici delovanja Muzejskega društva Škofja Loka se iskreno in globoko za predano ter obsežno delo zahvaljujem vsem dosedanjim predsednikom društva, odbornikom, urednikom *Loških razgledov*, *Pasijonskih doneskov* in drugih publikacij, avtorjem besedil ter vsem drugim, ki sodelujete pri našem delu. Prisrčna hvala tudi vsem vam članom društva, ki zvesto in prisrčno spremljate in podpirate naše delo. Hvala tudi vsem loškim županom in občinskim svetnikom za pomembno finančno podporo. Odborniki društva svoje talente in čas podarjamo, za izid zbornikov in knjig pa so seveda nujno potrebna finančna sredstva. Prisrčna hvala in z veliko željo za tudi prihodnje uspešno sodelovanje in podporo.

Ob koncu nagovora pa bi se rad še posebej zahvalil urednici Heleni Janežič in vsem avtorjem prispevkov v knjigi *ZA NAŠO STVAR*. Iz majhne ideje se je rodila knjiga v obsegu 160 strani.

Prisrčna zahvala tudi vsem, ki ste na kakršenkoli način sodelovali pri pripravi današnjega večera. Moram reči, da že dolgo nisem čutil tako močnega notranjega veselja, predvsem zaradi tega, ker vas je sodelovalo tako veliko in ste vsi svoje delo opravili samostojno ter z velikim žarom. RES HVALA.

Naj nam vsem Bog nakloni moči, da bomo še dolgo vzklikali »ZA NAŠO STVAR«!

mag. Aleksander Igličar
predsednik Muzejskega društva Škofja Loka